

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: ΣΥΛΛΟΓΗ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΥΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

ΕΡΕΥΝΑ

**ΒΑΘΜΟΣ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ
ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
(ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ ΤΟΥ 2007)**

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΞΕΝΑΓΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΟΜΑΔΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΑΘΗΝΑ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2007

Ιστορικό Συνεργασίας Σωματείων Ξεναγών – ΕΚΚΕ

Θεωρώντας ότι η ενεργός παρέμβαση στα καίρια και ευαίσθητα θέματα που άπτονται της περιβαλλοντικής υποβάθμισης είναι υποχρέωση κάθε υπεύθυνου πολίτη και εκτιμώντας παράλληλα ότι η καθαριότητα των αρχαιολογικών χώρων και των διαδρομών που οδηγούν σε αυτούς είναι ένα βασικό πρόβλημα, αποδεχτήκαμε την πρόσκληση συνεργασίας εκ μέρους του Σωματείου Διπλωματούχων Ξεναγών Αθήνας (ΣΔΞΑ). Πραγματοποιήθηκε έτσι η πρώτη έρευνα του 1997 για το βαθμό καθαριότητας των αρχαιολογικών χώρων και των διαδρομών του «Κλασικού Γύρου» όπου διερευνήθηκαν οι γνώμες των ξεναγών της Αθήνας. Από τη δημοσιότητα που δόθηκε στα αποτελέσματα της έρευνας του 1997 οδηγηθήκαμε, σχεδόν υποχρεωτικά, σε επανάληψη προκειμένου να έχουμε συγκριτικά αποτελέσματα καθώς και σε γενίκευση της συνεργασίας με Σωματεία - Συνδέσμους ξεναγών με στόχο να δοθεί μια συνολική αλλά και διαχρονική εικόνα του προβλήματος για την Ελλάδα. Οι συνεργασίες οι οποίες πραγματοποιήθηκαν είναι οι εξής:

1. Με το Σωματείο Διπλωματούχων Ξεναγών Αθήνας (για τον «Κλασικό Γύρο»), το 1997, 2001, 2003, 2005 και 2007.
2. Με το Σύνδεσμο Ξεναγών Θεσσαλονίκης (για την Κεντρική και Βόρεια Ελλάδα) το 2002, 2003, 2005 και 2007.
3. Με το Σωματείο Επαγγελματιών Ξεναγών Κρήτης και Σαντορίνης (για την Κρήτη) το 2002, 2003 και 2007.
4. Με το Σωματείο Διπλωματούχων Ξεναγών Δωδεκανήσου (για Ρόδο, Κω, Σύμη, Πάτμο, Νίσυρο και Τήλο) το 2003, 2005 και 2007.
5. Με την Ένωση Διπλωματούχων Ξεναγών Ιονίων Νήσων και Δυτικής Ελλάδος το 2003, 2005 και 2007.

Τα αποτελέσματα των ερευνών ανακοινώνονται πρώτα στους αρμόδιους φορείς (Υπ. Πολιτισμού, Τοπική Αυτοδιοίκηση, Περιφέρειες κλπ) με e-mail και κατόπιν στον ημερήσιο τύπο της Αθήνας καθώς και στον τοπικό τύπο των περιοχών που αφορά η εκάστοτε έρευνα.

Η συνεργασία με τα συλλογικά όργανα των ξεναγών ελπίζουμε ότι θα συνεχιστεί. Οι έρευνες είναι μη χρηματοδοτούμενες και εντάσσονται μέσα στο ευρύτερο πρόγραμμα: **«Συλλογή, Οργάνωση και Διάχυση Περιβαλλοντικής Πληροφόρησης»** της Ομάδας Περιβάλλοντος του Ινστιτούτου Αστικής και Αγροτικής Κοινωνιολογίας (ΙΑΑΚ) του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ).

Τα **αποτελέσματα - συμπεράσματα** των ερευνών είναι διαθέσιμα προς ανάγνωση ή αντιγραφή από την ιστοσελίδα της Ομάδας Περιβάλλοντος ΙΑΑΚ/ΕΚΚΕ (www.ekke.gr/estia) στην κατηγορία **«Ξεναγοί»**.

Ταυτότητα της Έρευνας

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε τον Μάρτιο του 2007 και αποτελεί επαναληπτική της αντίστοιχης έρευνας του 2005. Στην επεξεργασία της παρούσας έρευνας έγινε συγκριτική ανάλυση με τα ευρήματα της έρευνας του 2005.

Από την Ομάδα Περιβάλλοντος του ΙΑΑΚ/ΕΚΚΕ συμμετείχαν στην έρευνα οι:

- Θεοδωρόπουλος Κώστας, Οικονομολόγος
- Κουμαλάτσου Ελευθερία, MSc. Κοινωνιολόγος
- Παναγιωτόπουλος Ανδρέας, MSc. Κοινωνικής Πολιτικής και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας
- Τσακίρης Κώστας, Οικονομολόγος - Περιφερειολόγος, Υπεύθυνος Ομάδας Περιβάλλοντος ΙΑΑΚ/ΕΚΚΕ

Παράλληλα θέλουμε να τονίσουμε την άψογη συνεργασία που είχαμε τόσο με το τωρινό, όσο και με τα προηγούμενα ΔΣ του Συνδέσμου Ξεναγών Θεσσαλονίκης και την συνεισφορά τους στην επιτυχή διεξαγωγή της έρευνας.

Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών
Ινστιτούτο Αστικής και Αγροτικής Κοινωνιολογίας
Ομάδα Περιβάλλοντος
Μεσογείων 14-18 Τ.Κ.: 115 27
Τηλ: 210-7491 715&716, Φαξ: 210-7489 143
email: ktsaki@ekke.gr, www.ekke.gr/estia

Αντί Προλόγου

Οι Αρχαιολογικοί Χώροι και οι Διαδρομές που οδηγούν σ' αυτούς αποτελούν για τον ξεναγό μέρος της εθνικής, πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς του, καθώς επίσης και τον χώρο εργασίας του. Η φύση αλλά και η θέση του επαγγέλματος επιτρέπει στους ξεναγούς να έχουν για αυτούς τους χώρους άποψη που, εκτός των ιδίων τοποθετήσεων, εκφράζει τη συνισταμένη πολλών άλλων παρατηρήσεων (επισκεπτών, υπαλλήλων των χώρων, αρχαιολόγων, καταστηματαρχών της περιοχής κτλ.).

Η οικολογική ευαισθησία του κλάδου έχει ήδη εκδηλωθεί με διάφορες δραστηριότητες (περισυλλογή απορριμμάτων από αρχαιολογικούς χώρους, οικολογικές ημερίδες στα σεμινάρια των ξεναγών, δένδροφυτεύσεις κτλ.).

Ο Σύνδεσμος Ξεναγών Θεσσαλονίκης από το 2002 προχώρησε στην απόφαση να καταγραφούν και ιεραρχηθούν οι απόψεις των συναδέλφων, σχετικά με την καθαριότητα ή μη, συγκεκριμένων χώρων και διαδρομών.

Η έρευνα και στατιστική ανάλυση έγινε με την συνεργασία της Ομάδας Περιβάλλοντος του Ινστιτούτου Αστικής και Αγροτικής Κοινωνιολογίας του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών και το όλο εγχείρημα επαναλήφθηκε από τους ίδιους συντελεστές και με την ίδια μεθοδολογία το 2003, 2005 και 2007.

Κατ' αυτόν τον τρόπο πραγματοποιούνται σημαντικά βήματα διερεύνησης περιβαλλοντικών προβλημάτων και με την προσδοκία της ευαισθητοποίησης και κινητοποίησης των αρμοδίων φορέων, δημοσιοποιούμε τα αποτελέσματα της επαναληπτικής/συγκριτικής έρευνας στη Κεντρική και Βόρεια Ελλάδα.

Ευχαριστούμε τις/τους συναδέλφους ξεναγούς που ανταποκρίθηκαν στην πρόσκληση συμμετοχής στην έρευνα με την συμπλήρωση των αντίστοιχων ερωτηματολογίων.

Για το Σύνδεσμο Ξεναγών Θεσσαλονίκης:

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ	Η Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
Αννίτα Τριβέλλα	Φωτεινή Λυκισιά

Σύνδεσμος Ξεναγών Θεσσαλονίκης
Αγίου Μηνά 3 Τ.Κ. 546 25
Τηλ./Fax: 2310 546037
e-mail: guideskg@otenet.gr

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
I. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	5
II. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΞΕΝΑΓΩΝ	6
III. ΒΑΘΜΟΣ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ - ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ	7
<i>A. Ανάλυση Γενικών Αποτελεσμάτων</i>	7
<i>B. Αξιολόγηση κατά Βαθμό Καθαριότητας Αρχαιολογικών Χώρων - Διαδρομών</i>	12
<i>Γ. Βαθμολόγηση Καθαριότητας Αρχαιολογικών Χώρων - Διαδρομών κατά Νομό</i>	18
IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	23

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πρώτη έρευνα σε συνεργασία με τον Σύνδεσμο Ξεναγών Θεσσαλονίκης πραγματοποιήθηκε το 2002, ως αποτέλεσμα του ιδιαίτερου ενδιαφέροντος που εκφράστηκε από τους ξεναγούς της Θεσσαλονίκης, μετά την αρχική αντίστοιχη έρευνα με το Σωματείο Διπλωματούχων Ξεναγών της Αθήνας. Εν συνεχεία ακολούθησαν οι επαναληπτικές έρευνες του 2003 και του 2005 και η παρούσα έρευνα του 2007, πάντοτε με τις ίδιες μεθοδολογικές τεχνικές και με διαχρονική σύγκριση των ευρημάτων των διαδοχικών αυτών ερευνών.

Δυστυχώς οι επαναλαμβανόμενες έρευνες επιβεβαιώνουν και ενισχύουν την αρχική αρνητική διαπίστωση σχετικά με την κατάσταση που επικρατεί από πλευράς καθαριότητας αρχαιολογικών χώρων και τουριστικών διαδρομών.

Πέραν των αλυσιδωτών αρνητικών επιπτώσεων που επιφέρει η καταστροφή του περιβάλλοντος σε όλους τους τομείς οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας, παράλληλα αμαυρώνει την εικόνα που προσλαμβάνουν οι επισκέπτες - τουρίστες και πλήττει ευθέως τόσο τον τουρισμό, όσο και την αξιοπιστία της χώρας μας διεθνώς.

Η ίδια η φύση και θέση του επαγγέλματος του ξεναγού τον καθιστά καθημερινό αποδέκτη παραπόνων και πάσης φύσεως αρνητικών σχολίων εκ μέρους των τουριστών - επισκεπτών αρχαιολογικών χώρων, αλλά και των εμπλεκόμενων με τον τουρισμό καταστηματαρχών, ξενοδόχων κλπ, καθιστώντας τον «πληροφοριοδότη-κλειδί», επί του συγκεκριμένου αντικειμένου.

Τα παράπονα και τα αρνητικά σχόλια που διατυπώνονται αφορούν την καθαριότητα τόσο του οικιστικού όσο και του φυσικού περιβάλλοντος, το επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών και την γενικότερη έλλειψη φροντίδας, την αμέλεια και ανευθυνότητα που χαρακτηρίζει τη στάση δημόσιων φορέων και ιδιωτών έναντι των ζωτικής σημασίας περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Οι τεράστιοι όγκοι σκουπιδιών (εστίες μόλυνσης και δυσοσμίας) και τα συσσωρευμένα μπάζα κατά μήκος του εθνικού και επαρχιακού δικτύου, σε εισόδους πόλεων και χωριών, αλλά και σε χαράδρες και ρέματα, τα πτώματα ζώων σε κατάσταση αποσύνθεσης, τα ερειπωμένα αυτοκίνητα και φορτηγά που έχουν μετατραπεί σε σιδηρόμαζα κλπ συνθέτουν δυστυχώς την εικόνα που αντικρίζει κανείς και δυσφημεί την χώρα μας διαρκώς και διεθνώς.

Συμβολή στη δρομολόγηση λύσεων για την απαράδεκτη αυτή κατάσταση φιλοδοξεί ν' αποτελέσει η συγκεκριμένη έρευνα, που αφορά τους ξεναγούς της Θεσσαλονίκης και τις απόψεις που αυτοί διατύπωσαν, ως ένα ακόμη βήμα ενεργού παρέμβασης των ξεναγών στα κρίσιμη σημασίας προβλήματα περιβαλλοντικής υποβάθμισης.

I. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Για τη διεξαγωγή και αυτής της επαναληπτικής έρευνας των ξεναγών Θεσσαλονίκης χρησιμοποιήθηκε ως βάση το ίδιο ερωτηματολόγιο που αρχικά συμπληρώθηκε το 2002.

Η έρευνα διεξήχθη στη Θεσσαλονίκη το Μάρτιο του 2007 αποτυπώνοντας την γνώμη των ξεναγών για την τουριστική περίοδο 2006.

Προέκυψαν 27 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια, ενώ ο αριθμός των ενεργών ξεναγών της Θεσσαλονίκης ανέρχεται περίπου σε 110 άτομα. Το ποσοστό των ατόμων που απάντησαν (25,2%) θεωρείται ικανοποιητικό και εξασφαλίζει την αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος. Εξάλλου, οι 27 ξεναγοί που απάντησαν είναι, κατά τεκμήριο, οι πλέον δραστηριοποιημένοι με βασικό κριτήριο την συμμετοχή τους στις συλλογικές διαδικασίες του Συνδέσμου τους.

Το ερωτηματολόγιο διαρθρώνεται σε δύο βασικά σκέλη:

α) *Ατομικά στοιχεία ξεναγού.*

β) *Βαθμός καθαριότητας Αρχαιολογικών Χώρων - Διαδρομών*

Στο α σκέλος ζητούνται τα βασικά δημογραφικά-κοινωνικά χαρακτηριστικά των ξεναγών που περιλαμβάνουν τις εξής παραμέτρους:

α) Φύλο, β) Ηλικία, γ) Οικογενειακή κατάσταση, δ) Αριθμός παιδιών, ε) Χρησιμοποιούμενες επαγγελματικά ξένες γλώσσες (1^η, 2^η και 3^η), στ) Τυχόν πτυχίο Ανωτάτης ή Ανωτέρας Σχολής (εκτός της Σχολής Ξεναγών) και ζ) Χρόνια εξάσκησης του επαγγέλματος.

Στο β σκέλος ζητείται η βαθμολόγηση της καθαριότητας 12 συγκεκριμένων διαδρομών και 6 αρχαιολογικών χώρων εκ μέρους των ξεναγών, βάσει 5βάθμιας κλίμακας, που περιλαμβάνει τους εξής «κωδικούς-χαρακτηρισμούς»:

1 = Πολύ καθαρός χώρος (τέλειος)

2 = Καθαρός χώρος (αποδεκτός)

3 = Μέτριος

4 = Βρώμικος χώρος

5 = Πολύ βρώμικος χώρος (ντροπή-αίσχος)

Η επιλογή των διαδρομών και αρχαιολογικών χώρων που περιλαμβάνει το ερωτηματολόγιο έγινε βάσει του ότι τα συγκεκριμένα δρομολόγια είναι αυτά που ακολουθούνται συχνότερα απ' οποιοδήποτε άλλα στις τουριστικές περιηγήσεις στη Βόρεια και Κεντρική Ελλάδα.

Τέλος, οι ερωτώμενοι είχαν την δυνατότητα να διατυπώσουν οποιοδήποτε πρόσθετο σχόλιο που σχετίζεται με το θέμα σε ελεύθερο χώρο στο τέλος του ερωτηματολογίου.

II. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΞΕΝΑΓΩΝ

Τα δημογραφικά και κοινωνικά στοιχεία των ξεναγών, που διερευνήθηκαν κατά την επιτόπια επαναληπτική έρευνα του 2007 αναλύονται κατωτέρω:

α) Φύλο: Από τους 27 απαντήσαντες, οι 22 είναι γυναίκες (ποσοστό 81,5%) και οι 5 άνδρες (ποσοστό 18,5%). Η κατανομή αυτή αποτυπώνει το γεγονός ότι η πλειονότητα των ξεναγών είναι γυναίκες.

β) Ηλικία: Η μεγαλύτερη συγκέντρωση ξεναγών παρατηρείται στην ηλικιακή ομάδα 30-49 ετών (ποσοστό 76,9%) και εν συνεχεία στην ομάδα 50-64 ετών (ποσοστό 15,4%). Η κατανομή αυτή εξασφαλίζει την αντιπροσωπευτικότητα απόψεων, διότι συσχετίζεται ευθέως με τα χρόνια εξάσκησης του επαγγέλματος και συνθέτει τις διαφορετικές προσλαμβάνουσες παραστάσεις παλαιότερων και νέων ξεναγών.

γ) Οικογενειακή κατάσταση: Το 56,0% των απαντησάντων είναι έγγαμοι και το 36,0% είναι άγαμοι. Το 8,0% είναι διαζευγμένοι/ες ή χήροι/ες, ποσοστό ελαφρά αυξημένο εν συγκρίσει με του γενικού πληθυσμού.

δ) Αριθμός παιδιών: Δεν παρατηρούνται αποκλίσεις από τα δεδομένα του γενικού πληθυσμού με το 45,5% των απαντησάντων που είναι γονείς να έχουν ένα παιδί και το 36,4% δύο παιδιά.

ε) Ξένες γλώσσες: Καταγράφηκαν έως 3 χρησιμοποιούμενες επαγγελματικά γλώσσες από κάθε ξεναγό, ιεραρχημένες κατά συχνότητα χρήσης (και επάρκεια γνώσης). Οι 9 από τους 27 ξεναγούς (ποσοστό 34,6%) χρησιμοποιούν τα Αγγλικά, είτε ως πρώτη (30,8%), είτε ως δεύτερη ή τρίτη γλώσσα. Τα γερμανικά (ως 1η, 2η, 3η γλώσσα) χρησιμοποιούνται από 12 ξεναγούς (46,1%), και από αυτούς οι 10 (ποσοστό 38,5%) τα χρησιμοποιούν ως πρώτη γλώσσα. Το μεγάλο ποσοστό των ξεναγών που χρησιμοποιούν τα Γερμανικά εκτιμάται ότι οφείλεται στον μεγάλο αριθμό παλιννοστούντων μεταναστών από τη Γερμανία, καθώς και στην αυξημένη τουριστική ζήτηση (κυρίως προς την Χαλκιδική) από τη Γερμανία. Άλλες χρησιμοποιούμενες επαγγελματικά γλώσσες από τους ξεναγούς της Θεσσαλονίκης είναι, κατά σειρά, τα γαλλικά, τα ιταλικά, τα ρωσικά, τα σερβικά αλλά και τα ελληνικά.

Η συχνότητα χρήσης των γλωσσών καθορίζεται από την προέλευση των αλλοδαπών τουριστών, ενώ η επιλογή εκμάθησης εκ μέρους των ξεναγών σχετίζεται και με τη γενικότερη κοινωνική τάση κατά χρονική συγκυρία, δηλ. παλαιότερα επικρατούσαν τα Γαλλικά, ενώ αντιθέτως τα τελευταία χρόνια ανερχόμενες γλώσσες είναι τα Γερμανικά και τα Ισπανικά. Τέλος, τα Αγγλικά θεωρούνται εκ των «ουκ άνευ» γλώσσα και έχουν ευρύτατη χρήση σε διαχρονική βάση.

στ) Κατοχή άλλου πτυχίου: Εκτός του πτυχίου της Σχολής Ξεναγών, το οποίο διαθέτουν όλοι οι ερωτηθέντες, το 57,7% εξ αυτών κατέχει και άλλο πτυχίο Ανωτέρας ή Ανωτάτης Σχολής. Η διαπίστωση αυτή αποτυπώνει το υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης των ξεναγών.

Όσον αφορά την κατεύθυνση των σπουδών, παρατηρείται πως το 73,3% (11 από τους 15 κατόχους άλλου πτυχίου), έχει ακολουθήσει σπουδές Αρχαιολογίας, Φιλοσοφίας, Ιστορίας και Ξενογλωσσης ή Ελληνικής Φιλολογίας.

Οι ειδικότητες αυτές θεωρούνται συγγενείς προς το επάγγελμα των ξεναγών και οπωσδήποτε ενισχυτικές της επαγγελματικής τους επάρκειας.

ζ) Χρόνια άσκησης του επαγγέλματος: Όπως αναφέρθηκε και στην ανάλυση κατανομής σε ηλικιακές κατηγορίες, υπάρχει αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος, όσον αφορά στα χρόνια άσκησης του επαγγέλματος. Το 20,8% των απαντησάντων είναι νέοι στο επάγγελμα (χρόνια άσκησης 1 έως 5), το 33,3% ασκεί το επάγγελμα μεταξύ 6 και 10 ετών, το 37,5% μεταξύ 11 και 20 ετών και το 8,3% άνω των 20 ετών.

Βάσει αυτών των κατανομών και επειδή διαπιστώνεται, εν γένει, αντιστοιχία με τα κοινωνικά χαρακτηριστικά της έρευνας του 2005, υπάρχει διαχρονική θεώρηση του υπό εξέταση προβλήματος και άρα αυξάνεται η αξιοπιστία και εγκυρότητα των απαντήσεων των ερωτώμενων.

III. ΒΑΘΜΟΣ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ - ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ

A. Ανάλυση Γενικών Αποτελεσμάτων

Μια πρώτη επεξεργασία (απλές κατανομές, επί τοις εκατό) των απαντήσεων στο ερωτηματολόγιο, όσον αφορά τον βαθμό καθαριότητας, μεταξύ των διαδρομών και των αρχαιολογικών χώρων παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί, όπου «α» και «β» τα αποτελέσματα για το 2007 και 2005 αντίστοιχα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 Βαθμός Καθαριότητας Αρχαιολογικών Χώρων και Διαδρομών 2005-2007

Α/Α	ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ - ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ		Βαθμός Καθαριότητας*				
			1	2	3	4	5
1α	Διαδρομή	Θεσ/νίκη – Λιοντάρι Αμφιπόλεως – Φίλιπποι	-	30,4	43,5	13,0	13,0
1β	Διαδρομή	Θεσ/νίκη – Λιοντάρι Αμφιπόλεως – Φίλιπποι	-	25,0	62,5	12,5	-
2α	Αρχ. Χώρος	Φιλίππων – Βαππιστηρίου Λυδίας	-	53,8	38,5	-	7,7
2β	Αρχ. Χώρος	Φιλίππων – Βαππιστηρίου Λυδίας	31,3	31,3	31,3	6,3	-
3α	Διαδρομή	Φίλιπποι– Καβάλα – Θεσ/νίκη (παραλιακή οδός)	-	37,5	41,7	16,7	4,2
3β	Διαδρομή	Φίλιπποι– Καβάλα – Θεσ/νίκη (παραλιακή οδός)	7,1	14,3	57,1	21,4	-
4α	Διαδρομή	Γύρος Θάσου	5,6	-	77,8	11,1	5,6
4β	Διαδρομή	Γύρος Θάσου	-	9,1	54,5	27,3	9,1
5α	Διαδρομή	Θεσ/νίκη – Κατερίνη – Δίον	-	40,0	40,0	8,0	12,0
5β	Διαδρομή	Θεσ/νίκη – Κατερίνη – Δίον	-	42,1	42,1	15,8	-
6α	Αρχ. Χώρος	Δίου	-	73,1	11,5	7,7	7,7
6β	Αρχ. Χώρος	Δίου	36,8	31,6	31,6	-	-
7α	Διαδρομή	Θεσ/νίκη – Βέροια –Βεργίνα	-	37,0	44,4	11,1	7,4
7β	Διαδρομή	Θεσ/νίκη – Βέροια –Βεργίνα	10,5	52,6	26,3	10,5	
8α	Αρχ. Χώρος	Βεργίνας	22,2	55,6	3,7	11,1	7,4
8β	Αρχ. Χώρος	Βεργίνας	63,2	21,1	15,8	-	-
9α	Διαδρομή	Θεσ/νίκη – Πέλλα – Βεργίνα	-	4,2	62,5	20,8	12,5
9β	Διαδρομή	Θεσ/νίκη – Πέλλα – Βεργίνα	-	22,2	72,2	5,6	-
10α	Αρχ. Χώρος	Πέλλας	-	73,9	4,3	8,7	13,0
10β	Αρχ. Χώρος	Πέλλας	5,3	47,4	42,1	-	5,3
11α	Διαδρομή	Πέλλα – Έδεσσα – Νάουσα	-	-	73,9	21,7	4,3
11β	Διαδρομή	Πέλλα – Έδεσσα – Νάουσα	-	31,6	57,9	10,5	-
12α	Διαδρομή	Θεσ/νίκη – Λάρισα – Μετέωρα	-	-	52,2	21,7	26,1
12β	Διαδρομή	Θεσ/νίκη – Λάρισα – Μετέωρα	-	26,3	42,1	5,3	26,3
13α	Μοναστήρια	Μετεώρων	12,0	16,0	48,0	16,0	8,0
13β	Μοναστήρια	Μετεώρων	5,3	63,2	15,8	15,8	-
14α	Διαδρομή	Γύρος Κασσάνδρας Χαλκιδικής	-	4,5	59,1	13,6	22,7
14β	Διαδρομή	Γύρος Κασσάνδρας Χαλκιδικής	-	17,6	64,7	-	17,6

15α	Διαδρομή	Γύρος Σιθωνίας Χαλκιδικής	-	9,1	54,5	13,6	22,7
15β	Διαδρομή	Γύρος Σιθωνίας Χαλκιδικής	-	20,0	53,3	6,7	20,0
16α	Χώρος	Σπηλαίου Πετραλώνων και Μουσείου	-	34,8	52,2	8,7	4,3
16β	Χώρος	Σπηλαίου Πετραλώνων και Μουσείου	-	47,4	36,8	10,5	5,3
17α	Διαδρομή	Αεροδρόμιο Θεσσαλονίκης – Μουδανιά	-	22,7	50,0	18,2	9,1
17β	Διαδρομή	Αεροδρόμιο Θεσσαλονίκης – Μουδανιά	-	36,8	42,1	21,1	-
18α	Διαδρομή	Βόλος – Μετέωρα	-	8,7	65,2	17,4	8,7
18β	Διαδρομή	Βόλος – Μετέωρα	7,1	14,3	50,0	21,4	7,1
Σα	Συνολικός Μέσος Όρος Αρχαιολογικών Χώρων και Διαδρομών 2007		2,2	27,9	45,7	13,3	10,9
Σβ	Συνολικός Μέσος Όρος Αρχαιολογικών Χώρων και Διαδρομών 2005		9,3	30,8	44,3	10,6	5,0

* 1= Πολύ καθαρός χώρος, 2= Καθαρός χώρος, 3= Μέτριος, 4= Βρώμικος χώρος, 5= Πολύ βρώμικος χώρος

Επί του συνόλου διαδρομών και αρχαιολογικών χώρων, τα ποσοστά κατά βαθμό καθαριότητας, τα οποία προκύπτουν ως μέσος όρος του συνόλου των επί μέρους απαντήσεων που αφορούν ξεχωριστά κάθε διαδρομή και κάθε αρχαιολογικό χώρο, διαμορφώνονται ως εξής:

Σύμφωνα με την έρευνα του 2005, το 9,3% των απαντήσεων χαρακτηρίζει τους χώρους ως «πολύ καθαρούς», το 30,8% ως «καθαρούς», το 44,3% ως «μέτριους», το 10,6% ως «βρώμικους» και το 5,0% ως «απαράδεκτα βρώμικους».

Κατά την επαναληπτική έρευνα του 2007, η συνολική εικόνα εμφανίζεται δυσμενέστερη αφού οι αρνητικές απαντήσεις συγκεντρώνουν συνολικά το 24,2% έναντι 15,6% το 2005. Συγκεκριμένα, μόνον το 2,2% των απαντήσεων χαρακτηρίζει τους χώρους ως «πολύ καθαρούς», το 27,9% ως «καθαρούς», το 45,7% ως «μέτριους», το 13,3% ως «βρώμικους» και το 10,9% ως «απαράδεκτα βρώμικους».

Η διαπίστωση αυτή συμβαδίζει με τις απαντήσεις στο ερώτημα για τη συνολική εικόνα της κατάστασης όπου μάλιστα τα πράγματα χρωματίζονται πιο αρνητικά.

Στο ερώτημα για τη συνολική εικόνα του υπό εξέταση θέματος συγκριτικά με το 2005 η κατάσταση που αποτυπώνεται από τους απαντήσαντες ξεναγούς δεν παρουσιάζει καμία ουσιαστική βελτίωση, καθόσον το 4,2% χαρακτηρίζει τη συνολική κατάσταση καθαριότητας των διαδρομών και των αρχαιολογικών χώρων χειρότερη, ενώ ίδια χαρακτηρίζεται η κατάσταση από το 79,2% των ξεναγών και λίγο βελτιωμένη χαρακτηρίζεται από το 16,7%.

Ως αποτέλεσμα της επαναληπτικής έρευνας (2007) προκύπτει λοιπόν ότι το 83,4% των απαντησάντων δεν θεωρεί πως έγινε οποιαδήποτε βελτιωτική αλλαγή, εκφράζοντας έτσι και το αίτημα λήψης δραστικών μέτρων που θα συντελούσαν στην ποιοτική αναβάθμιση των αρχαιολογικών χώρων και των προς αυτούς διαδρομών.

Από την ανάλυση των συγκεντρωθέντων ερωτηματολογίων διαπιστώνεται ένας βασικός διαχωρισμός, όσον αφορά τον βαθμό καθαριότητας, μεταξύ των διαδρομών και των αρχαιολογικών χώρων.

Ομαδοποιώντας τις απαντήσεις με βαθμό 1 και 2 έχουμε για το 2005 ποσοστό 40,1% και με βαθμό 4 και 5 ποσοστό 15,6% στον γενικό μέσο όρο. Η εικόνα αυτή διαφοροποιείται έντονα μεταξύ αρχαιολογικών χώρων (κατά 64,0% χαρακτηρίζονται καθαροί ή πολύ καθαροί και κατά 7,2% βρώμικοι ή πολύ βρώμικοι) και διαδρομών (με αντίστοιχα ποσοστά 28,1% και 19,9%). Η ίδια βασική διάκριση μεταξύ αρχαιολογικών χώρων και διαδρομών εξακολουθεί να υφίσταται και στα αποτελέσματα της επαναληπτικής έρευνας (2007) με μείωση πάντως των θετικών γνώμων για τους αρχαιολογικούς χώρους στο 2007 έναντι του 2005.

Η υψηλή συγκέντρωση απαντήσεων στη μεσαία βαθμίδα της κλίμακας (χαρακτηρισμός της κατάστασης ως μέτριας) παρατηρείται πολύ συχνά σε παρόμοιες έρευνες και συναρτάται με την δημιουργούμενη, στον ερωτώμενο, ψυχολογία ταύτισης με τον μέσο όρο και την επιφυλακτικότητα στη διατύπωση κατηγορηματικής γνώμης. Πάντως μεταξύ των δύο ερευνών το συγκεκριμένο ποσοστό έχει παραμείνει στα ίδια επίπεδα από 44,3% το 2005 σε 45,7% το 2007.

Εν προκειμένω πάντως, πλην αυτής της γενικώς ισχύουσας διαπίστωσης, η επιλογή του χαρακτηρισμού με βαθμό 3 (Μέτρια) υποδηλώνει αρνητική γνώμη για την καθαριότητα, δεδομένου ότι ο βαθμός 2 αντιστοιχεί στον χαρακτηρισμό «αποδεκτός» και έτσι χρωματίζει αρνητικά τον βαθμό 3.

Εάν λοιπόν προσμετρηθεί στον αρνητικό χαρακτηρισμό καθαριότητας, τμήμα της επιλογής του βαθμού 3, η διαμορφούμενη εικόνα είναι πολύ πιο ανησυχητική.

Παρακάτω εξετάζοντας μεμονωμένα καθεμιά από τις 12 διαδρομές και κάθε έναν από τους 6 αρχαιολογικούς χώρους, όπου και χαρακτηρίζονται, κατά βάση, με την εξέλιξη των θετικών γνωμών ανάμεσα στο 2005 και στο 2007, ενώ η συνολική εικόνα δίνεται στο κεφ. Β.

1) Αρχαιολογικοί χώροι

Κατά την έρευνα του 2005, ο αρχαιολογικός χώρος της Βεργίνας χαρακτηρίζεται ως ο πιο καθαρός με ποσοστό θετικών απαντήσεων 84,3%, και ακολουθεί ο αρχαιολογικός χώρος του Δίου με ποσοστό 68,4%. Στην επαναληπτική έρευνα του 2007 και πάλι ο αρχαιολογικός χώρος της Βεργίνας συγκεντρώνει τις περισσότερες θετικές απαντήσεις όμως με μικρότερο ποσοστό (77,8%) και ακολουθείται και πάλι από τον αρχαιολογικό χώρο του Δίου, ο οποίος όμως συγκεντρώνει μεγαλύτερο ποσοστό θετικών απαντήσεων (73,1%).

Ο αρχαιολογικός χώρος Πέλλας βελτιώθηκε καθώς οι θετικές γνώμες αυξήθηκαν από 52,7% το 2005 σε 73,9% το 2007. Οι υπόλοιποι αρχαιολογικοί χώροι έχουν μείωση των θετικών γνωμών. Συγκεκριμένα, ο αρχ. χώρος Φιλίππων – Βαππιστηρίου Λυδίας από 62,6% το 2005 σε 53,5% το 2007 και ο αρχ. χώρος Σηπλαιίου Πετραλώνων και Μουσείου από 47,4% το 2005 σε 34,8% το 2007. Πολύ χειρότερη είναι η κατάσταση στα Μοναστήρια Μετεώρων όπου οι θετικές γνώμες από 68,5% του 2005 μειώθηκαν στο 28,0% των απαντησάντων (προφανώς οι γνώμες των ξεναγών δεν αφορά τα ίδια τα Μοναστήρια αλλά τους χώρους στάθμευσης και την γύρω περιοχή).

2) Διαδρομές

Κατά την έρευνα του 2005 τα θετικότερα σχόλια απέσπασε η διαδρομή Θεσ/νίκη-Βέροια-Βεργίνα (63,1%) και ακολουθεί η διαδρομή Θεσ/νίκη-Κατερίνη-Δίον (42,1%). Κατά το 2007 η εικόνα των συγκεκριμένων διαδρομών επιδεινώνεται με αντίστοιχα ποσοστά 37,0% και 40,0%.

Αντιθέτως, θετικότερη εξέλιξη διαπιστώνεται για δυο άλλες διαδρομές, Τη διαδρομή Θεσσαλονίκη -Λιοντάρι Αμφιπόλεως-Φίλιπποι (με το 25,0% του 2005 να αυξάνεται σε 30,4% το 2007) και τη διαδρομή Φίλιπποι-Καβάλα-Θεσσαλονίκη (με το 21,4% του 2005 να αυξάνεται σε 37,5% το 2007).

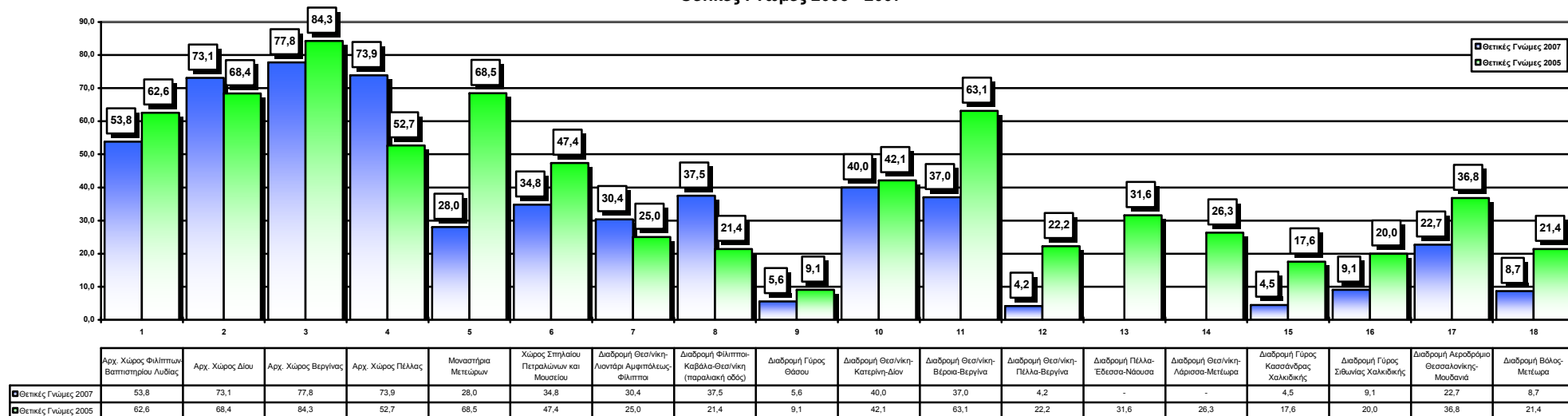
Σε όλες τις υπόλοιπες διαδρομές η κατάσταση εμφανίζεται δυσμενέστερη. Ιδιαίτερα επιβαρυνμένη εμφανίζεται στις διαδρομές Θεσσαλονίκη-Λάρισα-Μετέωρα (καμία θετική απάντηση το 2007 από το 26,3% των θετικών γνωμών του 2005), στη διαδρομή Πέλλα-Έδεσσα-Νάουσα (καμία θετική γνώμη το 2007 από το 31,6% των θετικών γνωμών του 2005) και στη διαδρομή Βόλος-Μετέωρα με 8,7% θετικών απαντήσεων το 2007 έναντι του 21,4% του 2005.

Επίσης, αξιοσημείωτη είναι η μείωση των θετικών γνωμών που συγκεντρώνουν οι διαδρομές της Χαλκιδικής, καθώς για το γύρο Κασσάνδρας το 17,6% των θετικών γνωμών του 2005 μειώθηκε σε 4,5% και για το γύρο Σιθωνίας το 20,0% του 2005 μειώθηκε σε 9,1% το 2007. Αντίστοιχα, ο γύρος Κασσάνδρας συγκέντρωνε κατά την έρευνα του 2005 σύνολο αρνητικών γνωμών σε ποσοστό 17,6%, ενώ το 2007 ανήλθε σε 36,3% και ο γύρος Σιθωνίας, ενώ συγκέντρωνε ποσοστό αρνητικών γνωμών 26,7% το 2005 ανήλθε σε 36,3% παρουσιάζοντας δυσμενέστερη εικόνα το 2007.

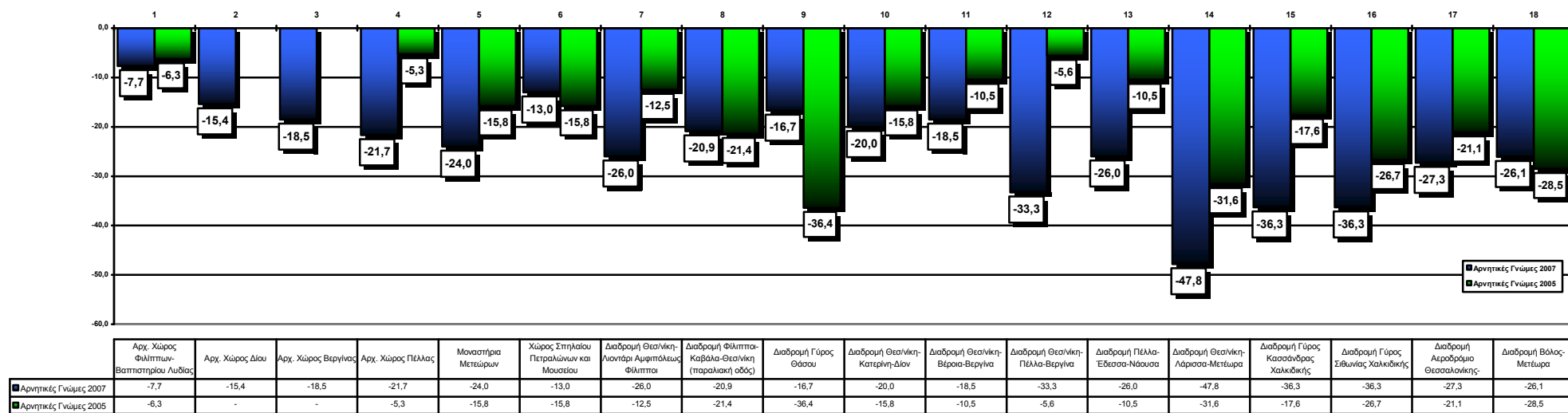
Στο έγχρωμο γράφημα που ακολουθεί απεικονίζονται οι θετικές (κωδικοί 1+2) και αντίστροφα οι αρνητικές (κωδικοί 4+5) γνώμες ανά Αρχαιολογικό Χώρο-Διαδρομή. (Μπλε χρώμα 2007, πράσινο χρώμα 2005).

Διάγραμμα Πίνακα 1

Θετικές Γνώμες 2005 - 2007

Αρνητικές Γνώμες 2005 - 2007

3) Πρόσθετα σχόλια των ερωτώμενων

Κατά την έρευνα του 2007, εκτός από την βαθμολόγηση και τον χαρακτηρισμό του επιπέδου καθαριότητας των αρχαιολογικών χώρων και των κατευθυνόμενων προς και από αυτούς διαδρομών, οι ξεναγοί προέβησαν σε πρόσθετα σχόλια επί του θέματος, τα οποία ομαδοποιήθηκαν ως εξής:

α) Για τις διαδρομές Θεσ/νίκη-Κατερίνη-Δίον και Θεσ/νίκη – Βέροια –Βεργίνα: Αν και τα 4 τελευταία χρόνια η γενική εικόνα της Εθνικής Οδού Θεσσαλονίκης- Δίον είναι πολύ καλή, στο κομμάτι της παλιάς περιφερειακής (περιοχή Φανάρι λαχαναγοράς), αλλά και στα διόδια Μαλγάρων είναι αίσχος, με συνέπεια να κυριαρχεί στους επισκέπτες πολύ συχνά αυτή η απαράδεκτη κατάσταση.

β) Στον αρχαιολογικό χώρο του Δίου η κατάσταση του χώρου είναι καλή, αλλά οι τουαλέτες είναι απαράδεκτες.

γ) Κατά μήκος της διαδρομής Πέλλα – Έδεσσα – Νάουσα όποιο δρόμο και να διαλέξεις υπάρχουν μικροί λόφοι με σκουπίδια που πολύ συχνά γίνονται μικρές χωματερές μέσα στο όμορφο πράσινο τοπίο.

δ) Στα Τέμπη υπάρχουν πολλά σκουπίδια και είναι άσχημη η εικόνα των πωλητηρίων. Η υπόγεια διάβαση μυρίζει απαράδεκτα και οι τουαλέτες είναι σε κακή κατάσταση. Επίσης, από την περιοχή του χωριού Συκουρίου σε όλη τη διαδρομή Λάρισσα-Τρίκαλα-Μετέωρα υπάρχουν σωροί σκουπιδιών-μπάζων.

ε) Στη διαδρομή Βόλος – Μετέωρα μέχρι τον κόμβο της ΒΙΟΚΑΡΠΕΤ η κατάσταση είναι μέτρια, όμως το υπόλοιπο κομμάτι είναι το ίδιο άσχημο όπως και στο δρόμο Λάρισσα-Τρίκαλα- Μετέωρα.

στ)Τέλος, γίνεται αναφορά σε πλατείες και χώρους της Θεσσαλονίκης στις οποίες η κατάσταση είναι προβληματική σε σχέση με την καθαριότητα.

B. Αξιολόγηση κατά Βαθμό Καθαριότητας Αρχαιολογικών Χώρων -Διαδρομών

Για ν' αποτυπωθεί παραστατικά η διαμορφωμένη κατάσταση, όσον αφορά στην καθαριότητα αρχαιολογικών χώρων και διαδρομών, επιχειρήθηκε η απόλυτη ιεράρχηση του βαθμού καθαριότητας.

Μεθοδολογικά, η διαδικασία γι' αυτήν την ιεράρχηση ήταν οι εξής:

- α) Ομαδοποιήθηκαν οι θετικές απαντήσεις (κωδικοί 1 και 2), καθώς και οι αρνητικές (κωδικοί 4 και 5).
 β) Χρησιμοποιήθηκε συντελεστής στάθμισης της βαθμολόγησης που κατά περίπτωση ήταν:
 +2 για τις θετικές απαντήσεις (κωδικοί 1 και 2)
 0 για τον χαρακτηρισμό «μέτρια» (κωδικός 3)
 -2 για τις αρνητικές απαντήσεις (κωδικοί 4 και 5)

Κατ' αυτόν τον τρόπο προέκυψε η απόλυτη ιεράρχηση κατά βαθμό καθαριότητας που παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 (όπου «α» και «β» τα αποτελέσματα για το 2007 και 2005 αντίστοιχα)

A/A	Αρ.Χώρος/Διαδρομή		(1+2)	3	(4+5)	2(1+2)	2(4+5)	Δείκτης	A/A κατά Δείκτη
1α	Διαδρομή	Θεσ/νίκη – Λιοντάρι Αμφιπόλεως – Φίλιπποι	30,4	43,5	26,0	608	520	88	9
1β	Διαδρομή	Θεσ/νίκη – Λιοντάρι Αμφιπόλεως – Φίλιπποι	25,0	62,5	12,5	500	250	250	12
2α	Αρχ. Χώρος	Φιλίππων – Βαππιστηρίου Λυδίας	53,8	38,5	7,7	1076	154	922	4
2β	Αρχ. Χώρος	Φιλίππων – Βαππιστηρίου Λυδίας	62,6	31,3	6,3	1252	126	1126	3
3α	Διαδρομή	Φίλιπποι – Καβάλα – Θεσ/νίκη (παραλιακή οδός)	37,5	41,7	20,9	750	418	332	8
3β	Διαδρομή	Φίλιπποι – Καβάλα – Θεσ/νίκη (παραλιακή οδός)	21,4	57,1	21,4	428	428	0	13
4α	Διαδρομή	Γύρος Θάσου	5,6	77,8	16,7	112	334	-222	12
4β	Διαδρομή	Γύρος Θάσου	9,1	54,5	36,4	182	728	-546	18
5α	Διαδρομή	Θεσ/νίκη – Κατερίνη – Δίον	40,0	40,0	20,0	800	400	400	6
5β	Διαδρομή	Θεσ/νίκη – Κατερίνη – Δίον	42,1	42,1	15,8	842	316	526	8
6α	Αρχ. Χώρος	Δίου	73,1	11,5	15,4	1462	308	1154	2
6β	Αρχ. Χώρος	Δίου	68,4	31,6	-	1368	0	1368	2
7α	Διαδρομή	Θεσ/νίκη – Βέροια –Βεργίνα	37,0	44,4	18,5	740	370	370	7
7β	Διαδρομή	Θεσ/νίκη – Βέροια –Βεργίνα	63,1	26,3	10,5	1262	210	1052	5
8α	Αρχ. Χώρος	Βεργίνας	77,8	3,7	18,5	1556	370	1186	1
8β	Αρχ. Χώρος	Βεργίνας	84,3	15,8	-	1686	0	1686	1
9α	Διαδρομή	Θεσ/νίκη – Πέλλα – Βεργίνα	4,2	62,5	33,3	84	666	-582	16
9β	Διαδρομή	Θεσ/νίκη – Πέλλα – Βεργίνα	22,2	72,2	5,6	444	112	332	10
10α	Αρχ. Χώρος	Πέλλας	73,9	4,3	21,7	1478	434	1044	3
10β	Αρχ. Χώρος	Πέλλας	52,7	42,1	5,3	1054	106	948	6
11α	Διαδρομή	Πέλλα – Έδεσσα – Νάουσα	-	73,9	26,0	0	520	-520	14
11β	Διαδρομή	Πέλλα – Έδεσσα – Νάουσα	31,6	57,9	10,5	632	210	422	9
12α	Διαδρομή	Θεσ/νίκη – Λάρισα – Μετέωρα	-	52,2	47,8	0	956	-956	18
12β	Διαδρομή	Θεσ/νίκη – Λάρισα – Μετέωρα	26,3	42,1	31,6	526	632	-106	15
13α	Μοναστήρια	Μετεώρων	28,0	48,0	24,0	560	480	80	10
13β	Μοναστήρια	Μετεώρων	68,5	15,8	15,8	1370	316	1054	4

14α	Διαδρομή	Γύρος Κασσάνδρας Χαλκιδικής	4,5	59,1	36,3	90	726	-636	17
14β	Διαδρομή	Γύρος Κασσάνδρας Χαλκιδικής	17,6	64,7	17,6	352	352	0	13
15α	Διαδρομή	Γύρος Σιθωνίας Χαλκιδικής	9,1	54,5	36,3	182	726	-544	15
15β	Διαδρομή	Γύρος Σιθωνίας Χαλκιδικής	20,0	53,3	26,7	400	534	-134	16
16α	Χώρος	Σπηλαίου Πετραλώνων και Μουσείου	34,8	52,2	13,0	696	260	436	5
16β	Χώρος	Σπηλαίου Πετραλώνων και Μουσείου	47,4	36,8	15,8	948	316	632	7
17α	Διαδρομή	Αεροδρόμιο Θεσσαλονίκης – Μουδανιά	22,7	50,0	27,3	454	546	-92	11
17β	Διαδρομή	Αεροδρόμιο Θεσσαλονίκης – Μουδανιά	36,8	42,1	21,1	736	422	314	11
18α	Διαδρομή	Βόλος – Μετέωρα	8,7	65,2	26,1	174	522	-348	14
18β	Διαδρομή	Βόλος – Μετέωρα	21,4	50,0	28,5	428	570	-142	17

Όσον αφορά την κατάταξη αρχαιολογικών χώρων και διαδρομών δεν παρατηρούνται σημαντικές αλλαγές μεταξύ των δύο ερευνών (2005 και 2007).

Και στα δυο έτη, ο αρχαιολογικός χώρος της Βεργίνας καταλαμβάνει την 1^η θέση και ο αρχαιολογικός χώρος του Δίου την 2^η θέση. Ο αρχαιολογικός χώρος της Πέλλας ανέρχεται στην 3^η θέση το 2007 (από την 6^η το 2005), ενώ ο αρχαιολογικός χώρος των Φιλίππων-Βαπτιστηρίου Λυδίας από την 3^η θέση το 2005 κατατάσσεται στην 4^η θέση το 2007.

Η μόνη σχετικά αξιοσημείωτη θετική εξέλιξη είναι του γύρου της Θάσου που η μείωση της αρνητικής εικόνας, από την 18^η θέση που είχε το 2005, ανέρχεται στη 12^η το 2007. Αξιοσημείωτες αρνητικές εξελίξεις είχαμε:

- στη διαδρομή Θεσσαλονίκη-Πέλλα-Βεργίνα από την 10^η (2005) στην 16^η θέση (2007)
- στη διαδρομή Πέλλα-Έδεσσα-Νάουσα από την 9^η (2005) στην 14^η θέση (2007)
- και ιδιαίτερα στα Μοναστήρια των Μετεώρων από την 4^η (2005) στην 10^η (2007).

Η συνολική εικόνα των αρχαιολογικών χώρων (οι οποίοι έχουν όλοι δείκτη με θετικό πρόσημο) εξακολουθεί να είναι θετική παρόλη τη σχετική μείωσή της συγκριτικά με το 2005.

Πίνακας 3: Αρχαιολογικοί Χώροι

Αρχαιολογικοί Χώροι	2005		2007	
	Απόλυτα Νούμερα	%	Απόλυτα Νούμερα	%
Αρχ. Χώρος Βεργίνας	1686	24,7	1186	24,6
Αρχ. Χώρος Δίου	1368	20,1	1154	23,9
Αρχ. Χώρος Πέλλας	948	13,9	1044	21,7
Αρχ. Χώρος Φιλίππων-Βαπτιστηρίου Λυδίας	1126	16,5	922	19,1
Χώρος Σπηλαίου Πετραλώνων και Μουσείου	632	9,3	436	9,0
Μοναστήρια Μετεώρων	1054	15,5	80	1,7
Σύνολο	6814	100,0	4822	100,0

Όσον αφορά στις διαδρομές, για εκείνες που έχουν δείκτη με θετικό πρόσημο η συμβολή τους στη συνολική θετική εικόνα έχει, ποσοστιαία, ως εξής:

Πίνακας 4: Διαδρομές (θετικές γνώμες)

Διαδρομές (+)	2005		2007	
	Απόλυτα Νούμερα	%	Απόλυτα Νούμερα	%
Διαδρ. Θεσ/νίκη-Κατερίνη-Δίον	526	18,2	400	33,6
Διαδρ. Θεσ/νίκη-Βέροια-Βεργίνα	1052	36,3	370	31,1
Διαδρ. Φίλιπποι-Καβάλα-Θεσ/νίκη (παραλ. οδ.)	-	-	332	27,9
Διαδρ. Θεσ/νίκη-Λιον. Αμφιπόλεως-Φίλιπποι	250	8,6	88	7,4
Διαδρ. Θεσ/νίκη-Πέλλα-Βεργίνα	332	11,5	-	-
Διαδρ. Πέλλα-Έδεσσα-Νάουσα	422	14,6	-	-
Διαδρ. Αεροδρόμιο Θεσσαλονίκης-Μουδανιά	314	10,8	-	-
Σύνολο	2896	100,0	1190	100,0

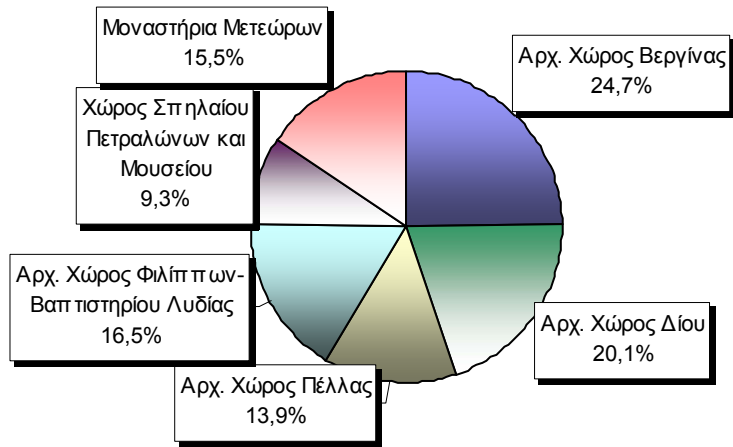
Αντιστοίχως, στην αρνητική εικόνα συμβάλλουν οι διαδρομές που έχουν δείκτη με αρνητικό πρόσημο και η ποσοστιαία συμβολή τους είναι:

Πίνακας 5: Διαδρομές (αρνητικές γνώμες)

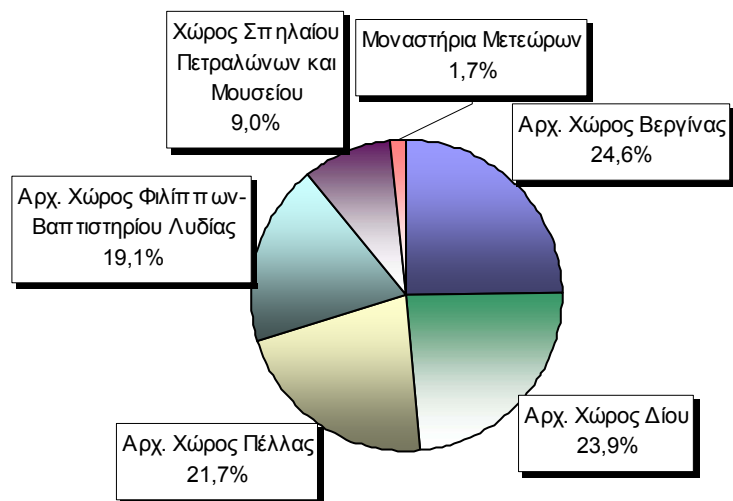
Διαδρομές (-)	2005		2007	
	Απόλυτα Νούμερα	%	Απόλυτα Νούμερα	%
Διαδρ. Θεσ/νίκη-Λάρισα-Μετέωρα	-106	11,4	-956	24,5
Διαδρ. Γύρος Κασσάνδρας Χαλκιδικής	-	-	-636	16,3
Διαδρ. Γύρος Θάσου	-546	58,8	-222	5,7
Διαδρ. Βόλος-Μετέωρα	-142	15,3	-348	8,9
Διαδρ. Γύρος Σιθωνίας Χαλκιδικής	-134	14,4	-544	13,9
Διαδρ. Θεσ/νίκη-Πέλλα-Βεργίνα	-	-	-582	14,9
Διαδρ. Πέλλα-Έδεσσα-Νάουσα	-	-	-520	13,3
Διαδρ. Αεροδρόμιο Θεσσαλονίκης-Μουδανιά	-	-	-92	2,4
Σύνολο	-928	100,0	-3900	100,0

Η γραφική απεικόνιση των ανωτέρω τριών κατηγοριών αποτελεσμάτων παρουσιάζεται στα διαγράμματα που ακολουθούν.

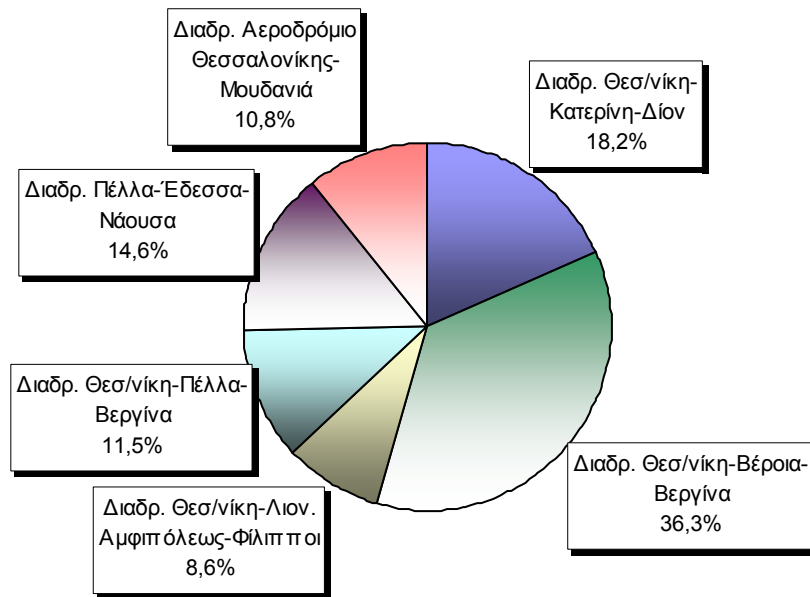
Βαθμολογία Αρχαιολογικών Χώρων 2005

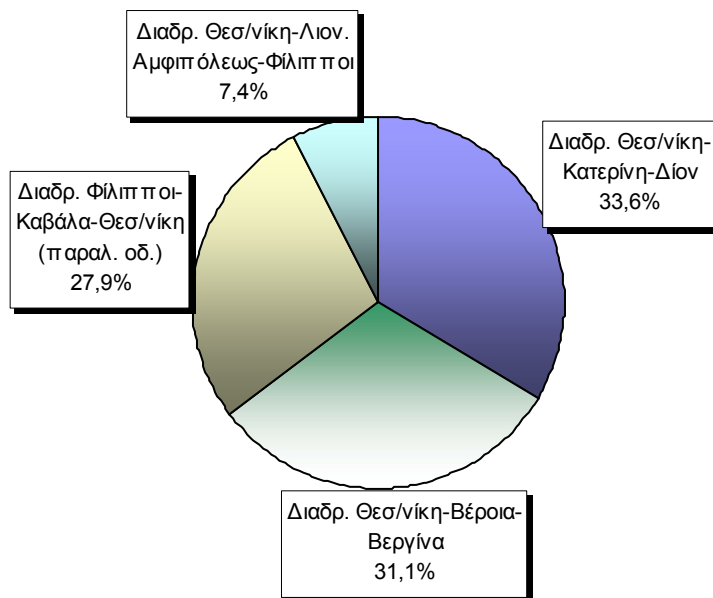
Βαθμολογία Αρχαιολογικών Χώρων 2007

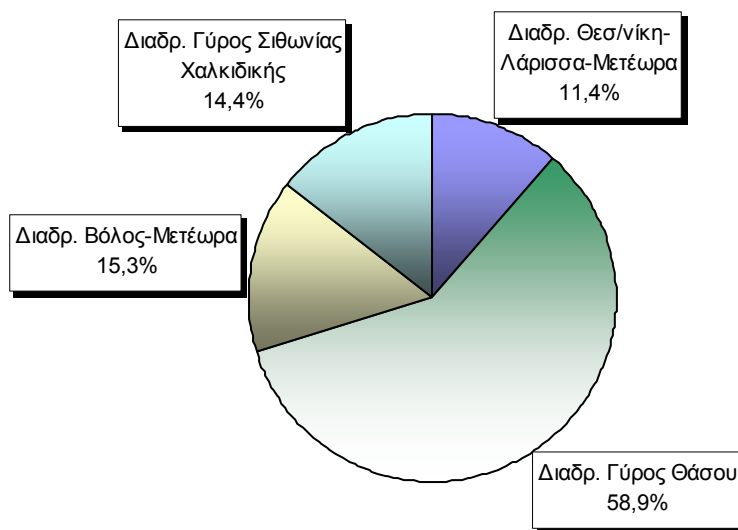
Βαθμολογία Θετικές Γνώμες Διαδρομών 2005

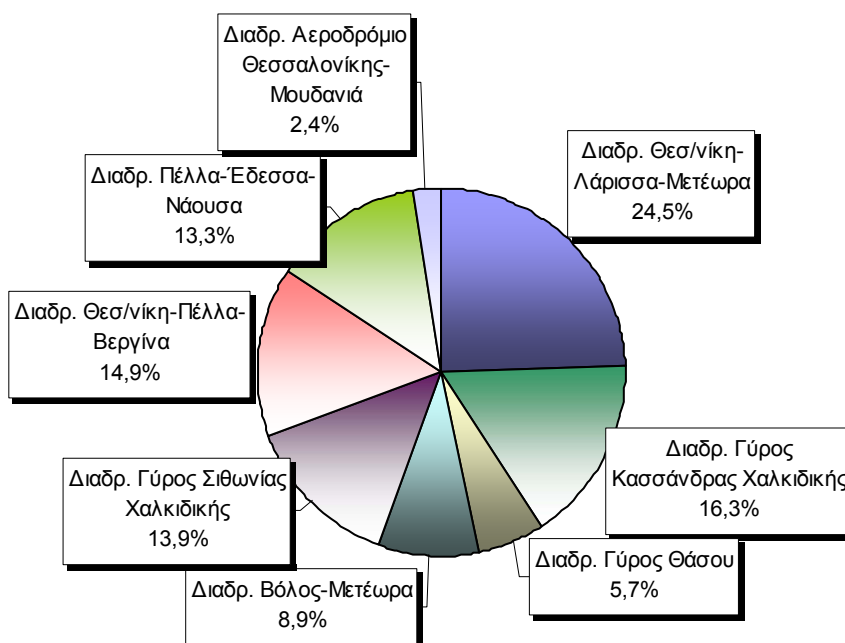
Βαθμολογία Θετικές Γνώμες Διαδρομών 2007

Βαθμολογία Αρνητικές Γνώμες Διαδρομών 2005

Βαθμολογία Αρνητικές Γνώμες Διαδρομών 2007

Γ. Βαθμολόγηση Καθαριότητας Αρχαιολογικών Χώρων - Διαδρομών κατά Νομό

Οι αρνητικές κυρίως διαπιστώσεις που, σε γενικές γραμμές, κυριαρχούν για τις περισσότερες διαδρομές, μας οδήγησαν στην προσπάθεια κατάταξης των Νομών κατά επίπεδο καθαριότητας των διαδρομών οι οποίες τους διασχίζουν και χρησιμοποιούνται από τον «οργανωμένο τουρισμό». Από την ανάλυση αυτή εξαιρέθηκε η βαθμολόγηση των αρχαιολογικών χώρων διότι δεν υπάγονται στην αρμοδιότητα Νομαρχιακών ή Δημοτικών Αρχών, αλλά του Υπουργείου Πολιτισμού.

Με τον τρόπο αυτό, έχουμε γεωγραφική κατανομή θετικών και αρνητικών σχολίων και διαμορφώνεται μια συνολική εικόνα, βάσει της οποίας μπορεί να σχεδιασθεί η βελτίωση της υπάρχουσας άσχημης κατάστασης.

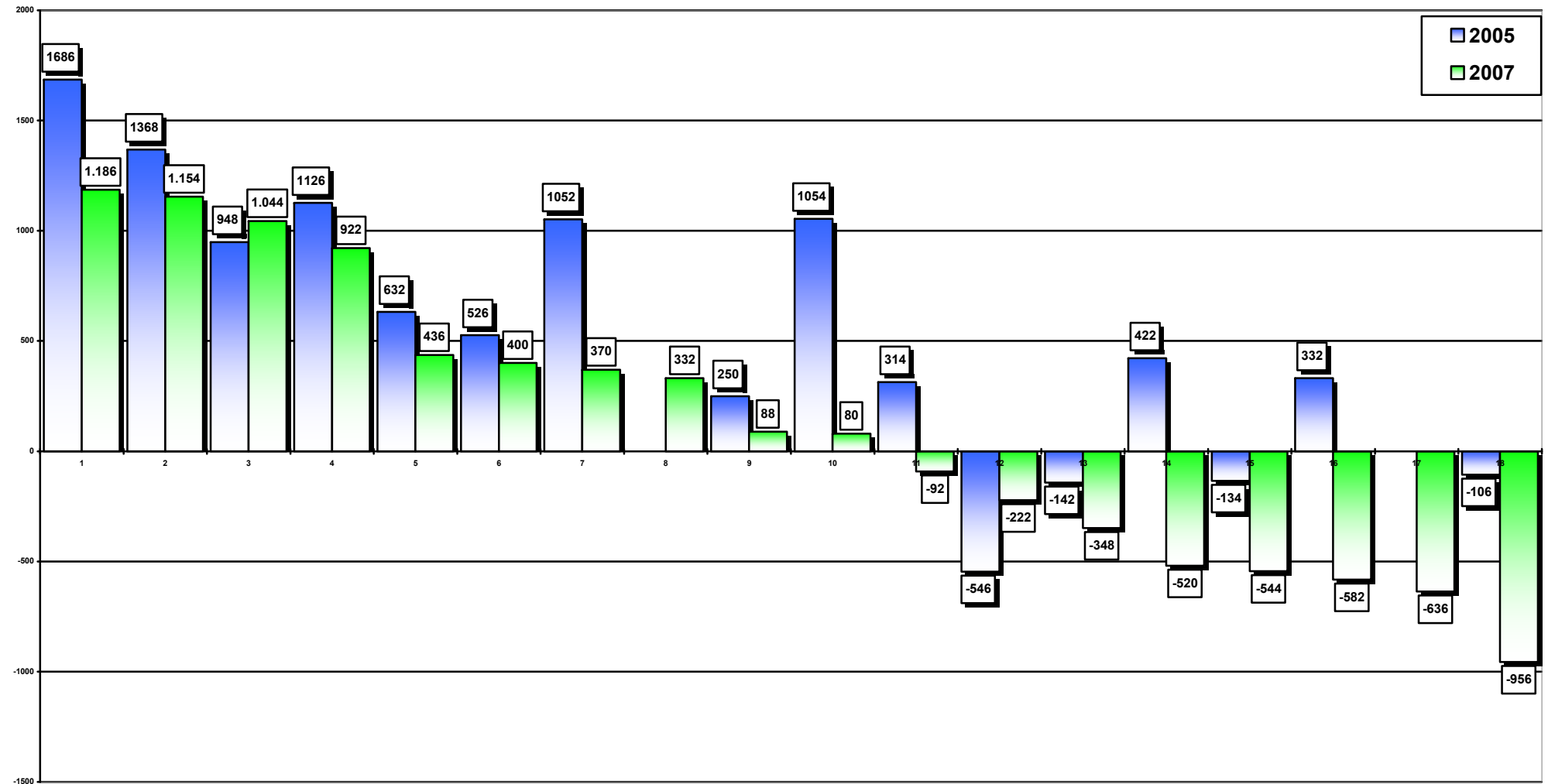
Ο πίνακας 6 που ακολουθεί εμφανίζει τον βαθμό καθαριότητας Αρχαιολογικών Χώρων και Διαδρομών όπως αυτό διαμορφώνεται στις έρευνες του 2005 και του 2007, αναφέροντας, παράλληλα, τη Νομαρχία (ή Νομαρχίες) που είναι αρμόδιες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Α/Α	Αρχαιολογικός Χώρος/Διαδρομή	Βαθμολογία		Αρμοδιότητα κατά Νομαρχία
		2005	2007	
1	Αρχ. Χώρος Δίου	1368	1154	(Πιερίας)
2	Αρχ. Χώρος Πέλλας	948	1044	(Πέλλας)
3	Αρχ. Χώρος Βεργίνας	1686	1186	(Ημαθίας)
4	Αρχ. Χώρος Φιλίππων-Βαπτιστηρίου Λυδίας	1126	922	(Καβάλας)
5	Διαδρ. Θεσ/νίκη-Κατερίνη-Δίον	526	400	Θεσ/νίκης, Πιερίας, Ημαθίας
6	Χώρος Σπηλαίου Πετραλώνων και Μουσείου	632	436	(Χαλκιδικής)
7	Διαδρ. Θεσ/νίκη-Βέροια-Βεργίνα	1052	370	Ημαθίας, Θεσ/νίκης
8	Διαδρ. Φίλιπποι-Καβάλα-Θεσ/νίκη (παραλ. Οδ.)	-	332	Θεσ/νίκης, Σερρών, Καβάλας
9	Διαδρ. Θεσ/νίκη-Λιον. Αμφιπόλεως-Φίλιπποι	250	88	Θεσ/νίκης, Σερρών, Καβάλας
10	Μοναστήρια Μετεώρων	1054	80	(Τρικάλων)
11	Διαδρ. Αεροδρόμιο Θεσσαλονίκης-Μουδανιά	314	-92	Θεσ/νίκης, Χαλκιδικής
12	Διαδρ. Πέλλα-Έδεσσα-Νάουσα	422	-520	Ημαθίας, Πέλλας
13	Διαδρ. Θεσ/νίκη-Πέλλα-Βεργίνα	332	-582	Ημαθίας, Πέλλας, Θεσ/νίκης
14	Διαδρ. Γύρος Σιθωνίας Χαλκιδικής	-134	-544	Χαλκιδικής
15	Διαδρ. Βόλος-Μετέωρα	-142	-348	Μαγνησίας, Λαρίσης, Τρικάλων
16	Διαδρ. Γύρος Θάσου	-546	-222	Καβάλας
17	Διαδρ. Γύρος Κασσάνδρας Χαλκιδικής	-	-636	Χαλκιδικής
18	Διαδρ. Θεσ/νίκη-Λάρισα-Μετέωρα	-106	-956	Λαρίσης, Τρικάλων, Πιερίας, Ημαθίας, Θεσ/νίκης

Διάγραμμα Πίνακα 6

Κατάταξη Αρχαιολογικών Χώρων και Διαδρομών 2005 - 2007

	Αρχ. Χώρος Βεργίνας	Αρχ. Χώρος Δίου	Αρχ. Χώρος Πέλλας	Αρχ. Χώρος Φίλιππων Βασιτοπτηρίου Λυδίας	Χώρος Σπηλαίου Πετραλώνων και Μουσείου	Διαδρ. Θεσ/νίκη-Κατερίνη-Διον	Διαδρ. Θεσ/νίκη-Βέροια-Βεργίνα	Διαδρ. Φιλίπποι-Καβάλα-Θεσ/νίκη (παραλ. Οδ.)	Διαδρ. Θεσ/νίκη-Λιον. Αμφιπόλεως-Φιλίπποι	Μοναστήρια Μπετώνων	Διαδρ. Αεροδρόμιο Θεσσαλονίκης-Μουδανιά	Διαδρ. Γύρος Θάσου	Διαδρ. Βόλος-Μετέωρα	Διαδρ. Πέλλα-Έβεσσα Νάουσα	Διαδρ. Γύρος Σιθωνίας Χαλκιδικής	Διαδρ. Θεσ/νίκη-Πέλλα-Βεργίνα	Διαδρ. Γύρος Κασσάνδρας Χαλκιδικής	Διαδρ. Θεσ/νίκη-Λάρσα-Μετέωρα
2005	1686	1368	948	1126	632	526	1052		250	1054	314	-546	-142	422	-134	332		-106
2007	1186	1154	1044	922	436	400	370	332	88	80	-92	-222	-348	-520	-544	-582	-636	-956

Βάσει του προηγούμενου πίνακα ο καθορισμός θετικών και αρνητικών γνωμών κατά νομό εμφανίζεται στον ακόλουθο πίνακα 7 (προκύπτει από την άθροιση (+/-) των δεικτών των διαδρομών που αντιστοιχούν.

Διευκρινίζεται ότι για την κατάταξη που ακολουθεί, δεν επιμερίστηκαν οι χιλιομετρικές αποστάσεις των διαδρομών κατά Νομό, αλλά θεωρήθηκε πως ο βαθμός καθαριότητας κάθε διαδρομής αφορά εξίσου τους Νομούς από όπου διέρχεται, είτε κατά μικρό τμήμα είτε κατά μεγαλύτερο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

ΝΟΜΟΙ	2005					2007				
	Θετικά		Αρνητικά		Κατάταξη	Θετικά		Αρνητικά		Κατάταξη
	Απόλυτες Τιμές	%	Απόλυτες Τιμές	%		Απόλυτες Τιμές	%	Απόλυτες Τιμές	%	
Σερρών	250	4,0			5		420	68,0		1
Θεσσαλονίκης	2368	38,2			1			-440	5,8	4
Καβάλας (Θάσος)			-296	31,7	10		198	32,0		2
Ημαθίας	2226	35,9			2			-1288	16,9	8
Πέλλας	754	12,2			3			-1102	14,5	6
Πιερίας	420	6,8			4			-556	7,3	5
Μαγνησίας			-142	15,2	7			-348	4,6	3
Χαλκιδικής	180	2,9			6			-1272	16,7	7
Τρικάλων			-248	26,6	8			-1304	17,1	9
Λαρίσης			-248	26,6	9			-1304	17,1	10
Σύνολο	6198	100,0	-934	100,0			618	100,0	-7614	100,0

Η σύγκριση των αποτελεσμάτων της έρευνας του 2005 με την αντίστοιχη του 2007 αναδεικνύει τα εξής χαρακτηριστικά ευρήματα:

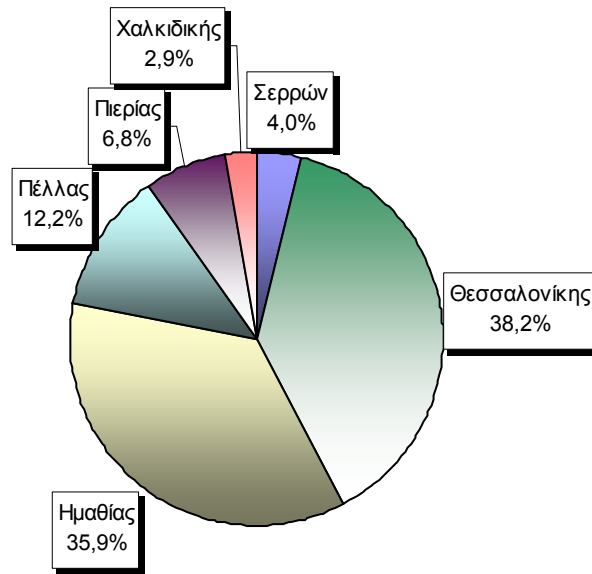
Γενικά, διαπιστώνεται μια γενικότερη χειροτέρευση της κατάστασης διότι ενώ το 2005 τέσσερις (4) νομοί είχαν αρνητικό πρόσημο, το 2007 αυξήθηκαν στους οχτώ (8).

Οι μόνοι νομοί που παρουσιάζουν βελτιωμένη εικόνα είναι ο Ν. Σερρών που από την 5η περνάει στην 1η θέση και ο Ν. Καβάλας που από την 10η θέση το 2005 περνάει στην 2η θέση το 2007 (με τη μείωση της αρνητικής κατάστασης που εξακολουθεί, όμως, να υπάρχει στη Θάσο).

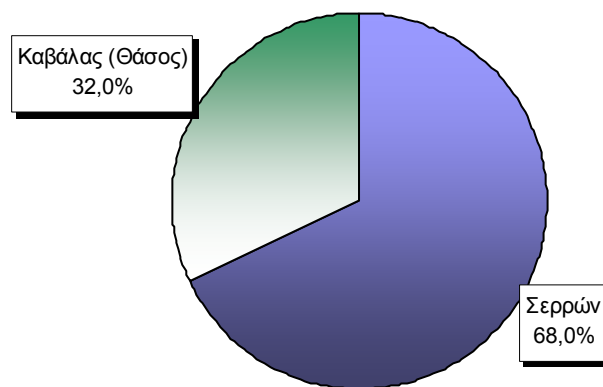
Αντιθέτως, οι νομοί Ημαθίας, Πέλλας και Χαλκιδικής παρουσιάζουν χαρακτηριστική επιδείνωση της κατάστασης καθαριότητας και ακολουθεί ο Ν. Πιερίας (είχαν όλοι θετικό πρόσημο το 2005 ενώ τώρα όλοι χαρακτηρίζονται αρνητικά).

Τέλος, οι Νομοί Τρικάλων και Λαρίσης (με βασική αιτία τα αρνητικά σχόλια των διαδρομών προς τα Μετέωρα) καταλαμβάνουν τις δύο τελευταίες θέσεις το 2007 (9η και 10η αντιστοίχως).

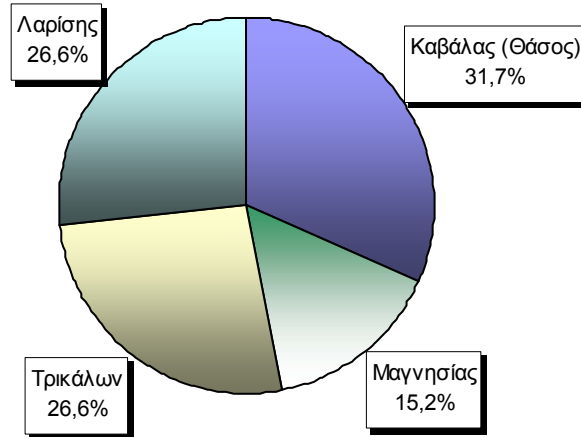
Νομοί με Θετικά Αποτελέσματα 2005

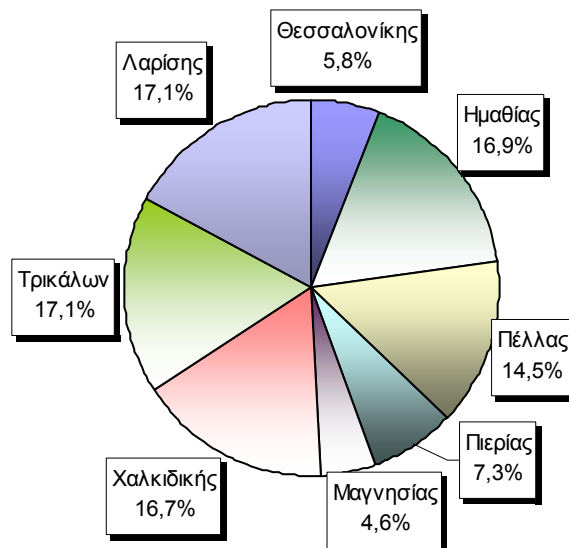
Νομοί με Θετικά Αποτελέσματα 2007

Νομοί με Αρνητικά Αποτελέσματα 2005

Νομοί με Αρνητικά Αποτελέσματα 2007

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η αναλυτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας κατέδειξε σαφέστατα το μέγεθος του προβλήματος καθαριότητας που υποβαθμίζει την εικόνα της χώρας μας διεθνώς, φέρνοντας σε διαμετρική αντιπαράθεση την Ιστορία, την Παράδοση και το Φυσικό κάλλος αυτού του τόπου με την ανευθυνότητα, την έλλειψη καλαισθησίας και την ευτέλεια που κυριαρχεί.

Πρέπει να σημειωθεί ότι τα αποτελέσματα της έρευνας του 2007 αφορούν στην κατάσταση της τουριστικής περιόδου του 2006 και τα αποτελέσματα της έρευνας του 2005 αφορούσαν αντίστοιχα την κατάσταση της τουριστικής περιόδου του 2004, χρονιά στην οποία διεξήχθησαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες.

Χαρακτηριστική είναι η γενική χειροτέρευση της κατάστασης, αφού οι θετικές γνώμες μειώθηκαν από 40,1% το 2005 σε 30,1% το 2007. Η μείωση των θετικών γνώμων αφορά τόσο στους αρχαιολογικούς χώρους -εκτός από τον αρχαιολ. χώρο της Πέλλας, όπου η κατάσταση βελτιώθηκε- (μείωση κατά 30,0%), όσο και τις διαδρομές (μείωση κατά 60,0%).

Σε επίπεδο νομών, οι νομοί Ημαθίας, Πέλλας και Χαλκιδικής έχουν χαρακτηριστική επιδείνωση της κατάστασης καθαριότητας και ακολουθεί ο Ν. Πιερίας (είχαν όλοι θετικό πρόσημο το 2005 ενώ τώρα όλοι χαρακτηρίζονται αρνητικά), ενώ οι νομοί Τρικάλων και Λαρίσης (με βασική αιτία τα αρνητικά σχόλια των διαδρομών προς Μετέωρα) εξακολουθούν να καταλαμβάνουν τις δύο τελευταίες θέσεις.

Επιπλέον, ενδεικτικό είναι ότι στις περιπτώσεις χώρων και διαδρομών που επισκέπτονται τόσο οι ξεναγοί από το Σωματείο ξεναγών της Αθήνας, όσο και του Συνδέσμου ξεναγών της Θεσσαλονίκης (διαδρομές που οδηγούν προς τα Μετέωρα) τα ποσοστά των απαντήσεων Αθηναίων και Θεσσαλονικέων ξεναγών σχεδόν ταυτίζονται. Θεωρούμε ότι η έντονη σύγκλιση των πορισμάτων διαφορετικών ερευνών αποδεικνύει τόσο το μέγεθος των περιβαλλοντικών προβλημάτων και της συνειδητοποίησής τους εκ μέρους των ξεναγών, όσο και την ορθότητα της μεθοδολογικής προσέγγισης της ερευνητικής ομάδας.

Οι έντονα αρνητικές διαπιστώσεις που προέκυψαν τόσο από την αρχική έρευνα των ξεναγών της Αθήνας το 1997 καθώς και των επαναληπτικών του 2001, 2003, 2005 και του 2007, όσο και από τις έρευνες των ξεναγών Θεσσαλονίκης (2002, 2003, 2005 και 2007), οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η κατάσταση χρήζει άμεσης και δραστηκής αντιμετώπισης με καταμερισμό των επιμέρους ευθυνών και ανάληψη συντονισμένης δράσης εκ μέρους όλων των εμπλεκόμενων φορέων.

Ο καταμερισμός των ευθυνών, περιλαμβάνει:

α) Τις καταναλωτικές συνήθειες, αλλά και τη γενικότερη νοοτροπία όλων μας, οι οποίες δεν περιλαμβάνουν το σεβασμό στον κοινόχρηστο δημόσιο χώρο και δεν έχουν καμία επίγνωση της συνολικής ζημιάς που προκαλούν τέτοιες συμπεριφορές.

β) Τις Αυτοδιοικήσεις, Τοπικές και Νομαρχιακές, οι οποίες έχουν δεχθεί την μεταβίβαση «εξουσίας» αλλά όχι και του συνόλου των υποχρεώσεων που την συνοδεύουν.

γ) Όλους τους εμπλεκόμενους, στο πρόβλημα των απορριμμάτων Φορείς, εφ' όσον αργοπώρησε η ίδρυση και δεν έχει ολοκληρωθεί η λειτουργία των «Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και Άλλων Προϊόντων», ενώ παράλληλα το χρονικό όριο του 2008 για το κλείσιμο όλων των ανεξέλεγκτων χωματερών πλησιάζει.

δ) Τις αρχές φύλαξης αρχ. χώρων και την τουριστική αστυνομία οι οποίες δεν επαρκούν.

Ελπίζουμε πως και η συγκεκριμένη έρευνα, με την επισήμανση της χειροτέρευσης της κατάστασης μεταξύ των ετών 2005 και 2007 για την Κεντρική και Βόρεια Ελλάδα, θα συμβάλει στη συνειδητοποίηση του μεγέθους του προβλήματος.